

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

A kompetencia-alapú pedagógusképzés regionális szervezeti, tartalmi és módszertani fejlesztése
a Pécsi Tudományegyetem és a Kaposvári Egyetem részvételével

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Fejlesztő neve:

BÁLINT ANDREA

MA szak: magyartanár

Kurzus: irodalom-módszertan

Modul címe:

A FEJLESZTŐ ÉRTÉKELÉS

1. Az óra tartalma – A tanulási téma bemutatása:

A fejlesztő értékelés egy, a hagyományostól eltérő tanulási-tanítási gyakorlat része, mely annak kereteiből nem szakítható ki – önmagában nem állja meg a helyét.

Tanulható, de csak a kompetencia alapú tanulás keretei között, saját élményű tanulással. Ennek során a hallgatók vagy továbbképzésen részt vevő pedagógusok megismerkednek a fejlesztő értékelés fogalmával, lehetőségeivel, alkalmazásának előnyeivel és nehézségeivel, gyakorlati szituációkban is kipróbálhatják magukat. Az itt megszerzett tudás olyan alapot jelenthet majd, amit tanítási gyakorlatuk vagy gyakornoki félévük során, illetve a napi pedagógiai praxisukban tovább építhetnek, kipróbálhatnak a gyakorlatban, s ezáltal tovább gazdagíthatnak, strukturálhatnak.

Az óra legfontosabb hozadéka a tanári nézetrendszer formálódása, alakulása, az esetlegesen meglévő berögzült minták, vélekedések, tanári nézetrendszerek „megingatása”, hiszen ez az alapja minden lényegi változásnak.

2. Fejlesztendő tanári kompetenciák:

a. általános kompetenciák

A tanári kulskompetenciák szerint a tanár szakmai felkészültsége birtokában hivatásának gyakorlása során alkalmas:
(15/2006. (IV. 3.) OM rendelet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről)

- 1. a tanulói személyiség fejlesztésére**
- 2. tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítésére, fejlesztésére**
- 3. a pedagógiai folyamat tervezésére**
- 4. a szaktudományi tudás felhasználásával a tanulók műveltségének, készségeinek és képességeinek fejlesztésére**
- 5. az egész életen át tartó tanulást megalapozó kompetenciák hatékony fejlesztésére**

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

6. a tanulási folyamat szervezésére és irányítására
7. a pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazására
8. szakmai együttműködésre és kommunikációra
9. szakmai fejlődésben elkötelezettségre, önművelésre

b. Magyartanári kompetenciák (PTE magyartanári MA tanterve alapján)

Képes

1. az irodalomtudomány és a nyelvtudomány korszerű iskoláinak, elméleteinek gyakorlatba való átültetésére, a tanítás folyamataiban való felhasználására
2. a korszerű elméletekhez kapcsolódó értelmezési-elemzési-létrehozási-közzétételi stratégiáknak, módszereknek és eljárásoknak a tanulási folyamatokban való működtetésére, az aktív tanulói felhasználás megtanítására
3. a tanulók korszerű történeti érzékének fejlesztésére, alakítására
4. a kortárs kultúra közvetítésére, jelenségeinek a tanulási folyamatban való feldolgozására
5. a magyar nyelv és irodalom és más műveltségterületek tartalmainak tanulói tevékenységben való összekapcsolására
6. az irodalom, az irodalmi folyamat nyelvi-materiális, formai-poétikai és szociológiai-pszichológiai komponenseinek, vonatkozásainak feltárására
7. a tanulók szövegértési-szövegalkotási-érvelési kompetenciáinak differenciált fejlesztésére különböző műfajokban és kommunikációs helyzetekben
8. a tanulóknak az anyanyelvhez és az irodalomhoz kapcsolódó kulturális, szociális és személyes kompetenciáinak fejlesztésére, beállítódásuk befolyásolására
9. a magyartanítás taneszközeinek kritikai elemzésére

3. Előfeltételek / előfeltétel tudás:

Ezen modul tárgyalása a szakmódszertani kurzus végén kerülne sor, vagyis a hallgatók ekkorra már tudnak tématervet készíteni, óravázlatot írni. A korábbi foglalkozásokon (vagy más kurzusokon) megismerkedtek a különböző interaktív technikákkal, grafikai szervezőkkel, jól tudnak csoportban dolgozni.

4. Eszközigény:

fehér és fekete papírlap, textil stb. a „véleménysarkok” jelöléséhez; csomagolópapírok és filctollak; tábla, kréta vagy táblafilc; fénymásolatok; módszertankönyvek; a hallgatók által korábban készített óravázlatok, tématervek

5. Szakmódszertani óravázlat:

R

1. Hová állsz? (az értékeléssel kapcsolatos attitűdök, szemléletmód)

A következő percekben az értékeléssel kapcsolatos állításokat fogsz hallani. Hosszabb gondolkodás nélkül kell majd eldöntened, hogy melyik állítással mennyire értesz egyet. Véleményedet nem verbálisan, hanem a teremben elfoglalt helyzetteddel kell kifejezésre juttatnod.

- a) Ha maximálisan egyetértesz az elhangzott állítással, akkor sétálj a terem fehér sarkába;
- b) ha egyáltalán nem értesz egyet, akkor a fekete sarkába;
- c) ha köztes álláspontot képviselsz, akkor a két pont közti képzeletbeli egyenes mentén helyezkedj el véleményednek megfelelően!

A játék során nem beszélhetsz! A cél pusztán az, hogy számodra tudatossá váljon, hogyan gondolkodsz ezekről a nézetekről!

Nincs jó vagy rossz válasz, ezért ezt ne is próbáld kitalálni! Inkább az legyen a célod, hogy saját magad számára körvonalazódjon: hol is állsz!

állítások:

Egy-egy témakört témazáró dolgozatnak vagy elemző esszének / értekezésnek kell lezárnia.

A tanárnak minden esetben világosan meg kell fogalmaznia a követelményeket.

A tanár feladata, hogy az érettségire felkészítsen.

A tanár feladata, hogy az élethosszig tartó tanulásra felkészítsen.

Egy tanárnak igazságosan és egyformán kell értékelnie diákjait.

A tanárnak lehetővé kell tennie diákjai számára, hogy azok saját felelősséget vállaljanak tanulási folyamatukért.

Egy diákot mindig önmagához mérten kell értékelnie egy tanárnak.

Egy diák értékelésében a tantervi követelmények jelentik a meghatározó szempontot.

Az értékelés alapvetően a tanár feladata.

Az önértékelés és reflexivitás mind a diák, mind a tanár számára alapvető jelentőségű.

Egy tanárnak önértékelésre kell nevelnie diákjait.

Fontos, hogy a diák is értékelhesse tanárát.

Az értékelés mozzanata minden esetben záró momentum.

A tanulási-tanítási folyamat bármely szakaszában értékelhetünk.

Az osztályozás egyik funkciója a versenyszellem kialakítása.

A számonkérés szó helyett szívesebben használnom az ellenőrzés-értékelés kifejezést.

Nem a tanulási folyamatot, hanem a végeredményt értékeljük.

Az érdemjegyeknek meghatározó szerepük van oktatási rendszerünkben.

Érdemes rajtaütésszerű feleltetéssel, röpdolgozatokkal ellenőrizni, hogy a diákok készülnek-e óráról órára.

2. Az értékelés lehetőségei, formái

a, Próbáljátok felidézni csoporttársaitokkal együtt, hogy eddigi tanulmányaitok folyamán hogyan, milyen módszerekkel értékelték benneteket! Gondolataitokat rögzítsétek egy nagy csomagolópapíron. Használjátok a fűrtábrát a poszter elkészítéséhez!

b, Ha elkészültetek, próbáljátok felidézni, milyen értékelési formákat, módszereket ismertek, s egy másik szint használva egészítsétek ki az ábrát!

J

3. és Mit tudunk az értékelésről és mit szeretnénk még megtudni a témával kapcsolatban?

Mint látjátok, időközben egy táblázatot rajzoltam a táblára. Ennek első oszlopában, a TUDOM rovatban szerepel mindaz a tudás, amit a csoport az előző feladat megoldása során összegyűjtött és rendszerezett az értékelés lehetőségeiről, formáiról. A második, TUDNI AKAROM feliratú oszlopba általatok megfogalmazott kérdések kerülnének, a harmadik, MEGTANULOM feliratú oszlopot pedig az óra végén töltenénk ki.

Fogalmazzatok meg legalább 2-3 olyan kérdést, amelyre választ szeretnétek kapni az értékelés témájával kapcsolatban!

A 2. feladat prezentációja során a csoport által megfogalmazott előzetes tudást a megbeszélés folyamán rögzítsük a táblázat első oszlopában! (Az oszlopok azonos szélességűek, csupán a jobb olvashatóság miatt változtattam meg az arányokat.)

Ez természetesen egy lehetséges megoldás:

TUDOM	TUDNI AKAROM	MEGTANULOM
1. a tanulási-tanítási folyamatban elfoglalt helye szerint <u>diagnosztikus értékelés</u> (bemeneti értékelés, helyzetfeltárás) pl. felmérők, szintmérők <u>formatív értékelés</u> (a tanulási-tanítási folyamat közbeni értékelés, folyamatértékelés) pl. szóbeli dicséret, javítás, kérdés, mosoly, rosszalló tekintet, indoklás, jegyzőkönyv, csoportdinamika értékelése, csoportban működő problémák, szöveges értékelés <u>szummatív értékelés</u> (összegző, lezáró értékelés, kimeneti értékelés, minősítő értékelés) pl. érdemjegy/osztályzat, százalékos értékelés, piros pont/fekete pont, angyalca, maci stb./boszorkány, +/-, + elképzelhető, hogy átfogó keretként megjelenik a fejlesztő értékelés is (bemenet – folyamat – kimenet) 2. az értékelő személye alapján külső értékelés önértékelés		

4. 🧑 és 🧒 A fejlesztő értékelés fogalma, értelmezése

A mai órán a fejlesztő értékeléssel foglalkozunk. Bognár Mária cikkében olvashattok a fejlesztő értékelés fogalmáról, értelmezéséről. A szöveg olvasása során készítsetek széljegyzeteket! Tegyetek (✓) jelet azokhoz a részekhez, amelyek számotokra ismert információkat tartalmaznak, (–) jelet oda, ahol valamit eddig nem így tudtatok, (+) jelet a számotokra új ismeretekhez és (?) jelet oda, ahol nem értetek valamit vagy kérdéseitek van!

„Gyakran hivatkozunk az OECD definíciójára, amely így szól: »A fejlesztő értékelés a tanulók fejlődésének és tudásának gyakori, interaktív módon történő értékelését jelenti, célja a tanulási célok meghatározása és a tanítás azokhoz igazítása.«

Az osztályteremben alkalmazott néhány gyakorlati példát összegző előadásomban ebből a gondolatból indulok ki, és a meghatározás három elemét emelem ki. Először lényeges

jellemzője, hogy gyakori tevékenységről van szó, nem csak esetleg félévente, évente előforduló eseményről. Ebből a szempontból például az iskolai kezdő szakaszban alkalmazott szöveges értékelés – ha arra csupán a félévi, tanév végi értékeléskor kerül sor – aligha tekinthető önmagában fejlesztő értékelésnek. Másodszor: interaktív folyamat, amelynek a diák is aktív, a tények, adatok alapján véleményt nyilvánító részese, nem pusztán a pedagógus értékelésének passzív elfogadója. Harmadszor: a fejlesztő értékelés alkalmazásának értelme, hogy nemcsak világos, az interaktív folyamatban a diák által megfogalmazott, elfogadott legyen a tanulási cél, hanem az értékelési tapasztalatok alapján szükség szerint változzék, alakuljon is, azaz minden tanuló számára elérhető, reális, az optimális fejlődést biztosító legyen. A meghatározás e három elemének kiemelése azért fontos, mert ezek segítségével különböztethető meg a fejlesztő értékelés a diagnosztikus értékeléstől. Közvetlen céljuk hasonló, az egyén aktuális tudásához igazított tanulási folyamat biztosítása, csak a mögöttük meghúzódó elgondolások különböznek lényegesen. A diagnosztikus értékelés „ítéleteit” egyedül a pedagógus hozza meg, jól bemért feladatok alapján dönt arról, hogy kinek milyen tudásbeli hiányai vannak, milyen pótlásra, többlettanulásra van szüksége ahhoz, hogy a többiekkel együtt haladhasson. Míg a fejlesztő értékelés (és a köré épített egyéb tanulásszervezési eljárások) alkalmazása elsősorban a preventív filozófiát valló pedagógiákat jellemzi, a diagnosztikus értékelés gyakoribb a kuratív, a deficiteket, hiányosságokat kereső és azok javítását előtérbe helyező (a felzárkóztatásra kiemelt figyelmet fordító) pedagógiákban.” (BOGNÁR Mária: *A fejlesztő értékelés osztálytermi gyakorlata*, Új Pedagógiai Szemle, 2006/3.)

5. A fejlesztő értékelés technikái

a, ötletbörze

Nevezzetek meg minél több olyan eljárást, módszert, melynek alkalmazása segítheti a fejlesztő értékelés gyakorlatát!

b, szövegfeldolgozás (pl. szakértői csoportokban)

Néhány általános nem említett értékelési technikával, módszerrel ismerkedünk meg a továbbiakban. Olvassátok el a Módszertani segédkönyv a kiemelt fejezeit! Készítsetek belőle rövid összefoglalót, majd tervezetek a technikához kapcsolódó mikrotanítási szituációt!

(lehetséges szövegek PETHŐNÉ NAGY Csilla: *Módszertani kézikönyv: Befogadásközpontú és kompetenciafejlesztő irodalomtanítás a gimnáziumok és szakközépiskolák 9-12.*

évfolyamában, Budapest, Korona Kiadó, 2005.

TTM-táblázat (tudom – tudni akarom – megtanulom)	293. oldal
értékelőlap	191-198. oldal
kettéosztott napló	258. oldal

portfóliós értékelés
dicséretkártya

198-200. oldal
200-203. oldal)

6. a, Osztályzat vagy szöveges értékelés?

abrosz

Olvassátok el az előttetek található szövegeket! Erre mindössze 2 perccel van, majd újabb 2 perc alatt rögzítsétek véleményeteket, reflexióitokat a számotokra kijelölt csomagolópapír-területen. Ezután adjátok tovább a fénymásolatot, s ugyanígy dolgozzatok tovább a szomszédotoktól újonnan kapott szöveggel!

1. „Az első-harmadik évfolyamon - félévkor és év végén, továbbá a negyedik évfolyamon félévkor - szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul. Ha a tanuló „felzárkóztatásra szorul” minősítést kap, az iskolának a szülő bevonásával értékelni kell a tanuló teljesítményét, fel kell tárni a tanuló fejlődését, haladását akadályozó tényezőket, és javaslatot kell tenni az azok megszüntetéséhez szükséges intézkedésekre.” (1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról 70. § / 3. bekezdés)

2. „Teljesen fölöslegesnek tartom a szöveges értékelést alsó tagozatban. A gyerekekről sablonszövegek készülnek, amelyek nem egyénre szabottak. Az eddigi osztályzatok esetében legalább tudta az ember, hányadán áll.” (szülői vélemény)

3. „Bár első osztályban már nagyon régóta nem szokás osztályozni, a minősítő értékelés sok esetben (persze nem minden esetben) már ott annyira átszővi a tanulási folyamatot, hogy nem jut tér a fejlesztő értékelés számára. A bónuszpontok (mosolygósok, angyalok) rendszerére gondolok. A gyerekek között hamar kialakul a pontgyűjtő verseny, figyelmük erre a külső jutalomra irányul, és ez szükségszerűen homályosítja el, hogy miről is van szó tulajdonképpen. Akinek már sok angyalkája van, azt ez a tény meg fogja nyugtatni akkor is, amikor éppen gyengén teljesít, akinek viszont kevés, az úgy fogja érezni, hogy nincs esélye, hiába teljesít már jól.

(KNAUSZ Imre: Mit kezdjünk az értékeléssel? Adalékok az integrációs nevelés pedagógiájához, Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, 2008. 29-30.)

4. „A kisfiam most első általános iskolában, és osztályzatok helyett szöveges értékelést kapnak. Megmondaná nekem valaki, hogy a minősítésnek mi a sorrendje? kiváló – 5, ezután a jól megfelelt jön? majd a megfelelt? Eddig mindig kitűnő dolgozatokat írt, ma jól megfeleltet. Akkor az 4-esnek felel meg? Köszí szépen előre is!” (internetes fórumindító, <http://www.nlcafe.hu/forum/?fid=441&topicid=55290> [2010. március 24.])

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

6. b, fejlesztő értékelés vs. osztályzás eszmecsere

Véleményed szerint összeegyeztethető-e a fejlesztő értékelés és az osztályozás? A két szöveg elolvasása után vitasd meg a kérdést a pároddal!

„Miközben a tanárok gyakran adnak hangot a külső minősítő vizsgákkal kapcsolatos vegyes érzelmeiknek vagy ellenállásuknak, a minősítő értékelés semmi olyat nem rejt magában, ami megakadályozná a fejlesztő módszerek alkalmazását. Valójában a minősítő értékelések eredményét is fel lehet használni fejlesztő módon. /.../

Olyan környezetben, ahol a minősítő vizsgák a figyelem középpontjában állnak, a tanárok kötelezve érzik magukat arra, hogy »a vizsgára készítsenek fel«, a tanulókat teljesítménycélok elérésére ösztönzik (jól kell teljesíteni a vizsgán), aminek a tanulási célok látják kárát (azaz a megértés és az új tudás alkalmazói szintű elsajátítása). Sok – ha nem a legtöbb – pedagógus úgy látja, hogy ezek a külső értékelések ellentétben állnak a fejlesztő értékelés gyakorlásával – vagy akár ellene is hatnak. A rosszul tervezett külső vizsgák, a médiában közzétett rangsorok, melyek adatok szűk köre alapján hasonlítják össze az iskolák teljesítményét, valamint a vizsgák és a tanterv közötti kapcsolat hiánya szintén gátolhatja az innovációt.”
(OECD – CERI: Fejlesztő értékelés. A tanulást fejlesztő osztálytermi módszerek a középfokú oktatásban, Budapest, Országos Közoktatási Intézet, 2005.)

„A fejlesztő értékelés /.../ célja mindenképp az, hogy a diák eredményesebb tanulását segítse, ne ítélje meg (különösen ne ítélje el) az eddigi munkát, hanem mutasson rá azokra a lehetőségekre, amelyekkel a tanulási folyamat eredményesebbé válhat. Csak nagy beleérző képességgel nevezhető fejlesztő értékelésnek az az eljárás, amelynek eredményeként osztályzat születik, illetve amely nem egy-egy konkrét munka/szereplés konkrét pozitív vonásait emeli ki, és nem annak (a benne foglalt eljárásnak) a javíthatóságára ad javaslatokat. /.../ Célja nem a minősítés, hanem a tanulási hibák és nehézségek differenciált feltárása, a tanulási folyamat – a tanuló – segítése, fejlesztése, a javítási lehetőségek számbavétele. Ez az értékelési mód nem a tudás egészét, hanem a részfolyamatokat, a tudás bizonyos elemeit értékeli, a tanuló számára nyújt visszajelzést erősségeiről és hiányosságairól, fejlődésének lehetőségeiről.”
(BRASSÓI Sándor – HUNYA Márta – VASS Vilmos: A fejlesztő értékelés: az iskolai tanulás minőségének javítása, Új Pedagógiai Szemle 2005/7-8.)

7. és Hogyan javítanád, értékelnéd az alábbi feladat megoldásait?

A kiosztott fénymásolatokon egy érettségi előtt álló osztálynak adott órai feladatot és annak néhány konkrét megoldását olvashatjátok. Javítsátok a megoldásokat!

Ha elkészültetek, megbeszélhetitek megoldásaitokat, kérdéseiteket csoporttársaitokkal.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Bizonyítsd Radnóti Miklós egyik általad választott eklogájáról a tanult definíció alapján, hogy valóban az adott műfajba tartozik! Válaszodat összefüggő mondatokban fogalmazd meg!
a megoldásban elvárt elemek:
bukolikus téma megléte, illetve hiánya/maradványai (ideális-reális)
hexameteres forma (egy sornyi szöveg verselésének beosztásával)
párbeszédese forma
megfelelő nyelvi forma (helyesírás, szaknyelv, érvelés-cáfolás)

1. „A Nyolcadik ecloga párbeszédese jellegű: a költő és a próféta között zajlik a beszélgetés. Hexameteres formájú (spondeusokból és daktilusokból áll):
- - | - - | - ∪ ∪ | - ∪ ∪ | - ∪ ∪ | - -
Üdvözlégy, jól bírod e vad hegyi úton a járást
Radnóti a vergiliusi hagyományt követi, a római költő eklogáira jellemző, hogy a megszólalók álpásztorok, költők, beszélgetésük témája pedig egy éppen akkor aktuális téma, probléma. Radnóti Nyolcadik eclogájában nem pásztorok szólalnak meg, beszélgetésük pedig háborúról, pusztításról szól.”
2. „Radnóti Nyolcadik ecloga című versének műfaja ecloga. Ez három, az eclogára jellemző tulajdonsággal, valamint Radnóti személyes műfajhasználati eltéréseivel bizonyítható:
- a Nyolcadik ecloga formáját tekintve párbeszédese, bár eltér a klasszikus pásztori szereplőktől (egy költő – nyilván Radnóti – egy prófétával beszélget)
- aktuális témáról beszél biblikus formában; a „Gyors nemzetek öldösi egymást” egyértelmű utalás a világháborúra, ám a formája inkább egy bibliai szövegre emlékeztet
- többnyire tartja a hexameteres verselést; bár néha eltér tőle, túlnyomó részében a versnek megmarad a hexameter.”

8. Készítsünk értékelőlapot!

Az előző feladathoz kapcsolódva készítsünk a diákok számára olyan értékelőlapot, amellyel maguk vagy társaik feladatmegoldását tudják értékelni!

Ha szükséges, a feladatok megoldáshoz használhatjátok Pethőné Nagy Csilla Módszertani kézikönyvét, melyben 193-198. oldalon különböző típusú értékelőlapokat találtak. Az ott található minták, értékelőlap-típusok közül természetesen szabadon választhattok.

9. és vagy Tervezzünk értékelési folyamatot!

Vegyétek elő a magatokkal hozott óravázlatot vagy tématervet, s készítsétek értékelési tervet az adott dokumentumhoz! Használjátok fel a tanult technikákat, módszereket is a tervezés során!

R Feladatok

10. Hová állsz? (az értékeléssel kapcsolatos attitűdök, szemléletmód)

Most az óra elején már kipróbált Hová állsz? játékot fogjuk megismételni. A szabályok nem változtak: továbbra sem beszélhettek, véleményeteket csak a teremben elfoglalt helyzetetek fejezheti ki.

Változatlanul nincsenek jó vagy rossz válaszok. Inkább az legyen a célotok, hogy saját magatok számára körvonalazódjon: hol is álltok!

11. Mit tudtunk meg az értékelésről és mit szeretnénk még megtudni a témával kapcsolatban?

Az óra végéhez közeledve visszatérünk a táblára rajzolt táblázatunkhoz, melynek MEGTANULOM feliratú oszlopát fogjuk kitölteni. Beszéljétek meg csoporttársaitokkal, mely kérdésekre kaptatok választ az óra folyamán, melyekre nem!

12. Kilépőkártya

Írj le a kapott kilépőkártyára néhány az adott órán a fejlesztő értékelés témájában megismert, számodra fontos gondolatot, egy, a tananyaghoz kapcsolódó kérdést, egy személyes megjegyzést, észrevételt!

6. Megjegyzések a feladatokhoz

RÁHANGOLÓDÁS

1. lépés

Tervezett idő: 5 perc

Instrukciók: A feladat célja, hogy tudatossá váljanak azok a nézetek, vélekedések, attitűdök, amelyek a mindennapi tantermi gyakorlatban meghatározzák az értékelés eljárásait és formáit. Ezek a szubjektív nézetrendszerek, értékrendek mélyen gyökereznek a tudatban, s éppen ezért nehezen változtathatóak, alakíthatóak. Kritikai megfontolásuk vagy esetleg tudatos megváltoztatásuk csak abban az esetben lehetséges, ha felszínre kerülnek és tudatossá válnak. Magyarázzuk el a játék menetét, és ha szükséges, alakítsuk át a termet, hogy legyen elegendő mozgástér. Jelöljünk ki egy képzeletbeli egyenest, amelynek egyik vége a “teljesen egyetértek” (fehér sarok), másik pedig az “egyáltalán nem értek egyet” (fekete sarok) véleményeket jelöli. Helyezkedjünk el középtájon a képzeletbeli egyenesen kívül, hogy a hallgatónak maradjon bőven helye a mozgásra. Mindenképp hangsúlyozzuk, hogy nincs jó vagy rossz válasz, hiszen az állítások nézetekre vonatkoznak, nem igazságokat kérnek

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

számon. Ennek tudatosítása alapvető fontosságú, hisz a feladat csak akkor éri el célját, ha a hallgatók nem elvárásoknak próbálnak megfelelni. A gyakorlat során a résztvevők nem beszélhetnek, ez pedig erősebben segíti nézeteik, szemléletmódjuk kritikus felülvizsgálatát, tudatos átgondolását.

Az egyes állításokat lassan, érthetően olvassuk fel, és hagyjunk némi időt a mozgásokra!

Munkaforma: egyéni

Módszerek, eljárások: Hova állsz? – drámajáték jellegű feladat: a résztvevők meggyőződésüket pusztán mozgással fejezhetik ki

Eszközszükséglet: fehér és fekete papírlap, textil stb. a „véleménysarkok” jelöléséhez

Lehetséges megoldások: egyéni

„Egy pedagógus átlagosan 16-17 évet tölt el az iskolapadban, mielőtt maga is tanítani kezdene. Ez azt jelenti, hogy ennyi éven keresztül látott mintát arra, hogy mit jelent tanítani, hogyan is kell azt csinálni. E hosszú idő alatt mélyen beágyazódott hitek alakulnak ki mindenkiben a pedagógia mikéntjéről. Ezt a képet befolyásolhatja egy-két maradandóbb emléket hagyó (mintát vagy ellenpéldát nyújtó) pedagógus az általános és középiskolai évekből vagy a felsőoktatás idején, valamint hathat a pedagógusképzés pedagógiai szemlélete és gyakorlata is. Ha a friss diplomás egy hagyományos pedagógiai gyakorlatot folytató iskolai közegbe kerül, többnyire könnyen visszatér a hagyományos rutinokhoz. A mélyen meggyökerezett hiteket, meggyőződéseket nagyon nehéz még megingatni is, nemhogy megváltoztatni. Erre pusztán egy új jogszabály bevezetése, egy útmutató megjelentetése, előadás meghallgatása (ha mégoly neves is az előadó) a legtöbb esetben elégtelen eszköz. A pedagógust érdekeltté kell tenni abban, hogy hajlandó legyen részt venni saját – jelen esetben értékelési – gyakorlata megváltoztatásának hosszú és fáradságos folyamatában. /.../ Azt szükséges megmutatni, hogy neki is jobb, ha változtat korábbi gyakorlatán, mert a fejlesztő értékelés alkalmazásával valóban eredményesebbé válik a gyerekek tanulása.” (BOGNÁR Mária: A fejlesztő értékelés osztálytermi gyakorlata, Új Pedagógiai Szemle, 2006/3.)

Bognár Mária fenti mondatai remekül összegzik mindazon okokat, amelyek miatt fontosnak tartom ezt a feladatot. Szakvezetőként magam is számtalanszor megtapasztaltam, hogy korszerű tudással felvértezett, jól tervező, a modern pedagógiai és módszertani irányzatok mellett elviekben is elkötelezett hallgatóim hogyan esnek ki a tanulássegítő szerepből egy-egy váratlan szituáció hatására, s lép a tanulássegítő tanár helyére az évtizedek óta beidegződött tekintélyelvű kánonközvetítő. Ezért is fontos ez a gyakorlat, hiszen „a konstruktivista szemléletű pedagógia alapján ez mindenfajta tanulást vagy változást megelőző, szükséges előfeltétel: a hallgatóknak fel kell tárniuk, illetve reflektálniuk kell arra a (mentális, érzelmi) állapotra, azokra az előítéletekre vagy képzetekre, amelyek befolyásolni fogják a képzés során tapasztaltakhoz való viszonyukat, illetve azok beépülésének lehetőségét. Mindenfajta tanulás vagy konceptuális váltás csakis a meglévő tudáshoz képest történhet.” (KUCSERKA Zsófia: Az irodalomtanári mesterség gyakorlata és módszertana, kézirat)

A gyakorlat elvileg asztaloknál ülve számskálák használatával is végrehajtható lenne, azonban

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

fontosnak tartom, hogy a hallgatók lássák közben azt, hová is állnak a többiek. Ez újabb elgondolkodtató helyzeteket teremthet, hisz várhatóan nem fog együtt mozogni az egész csoport.

Alapvető fontosságú a feladat végrehajtása során, hogy a résztvevők ne beszéljenek, ne magyarázzák, indokolják döntéseiket. Mindenki megtapasztalhatta már, hogy olyan esetekben, mikor az ember eleve nem biztos sem a döntésében, ráadásul megerősítést sem kap arról mi a „helyes válasz”, a „jó megoldás”, akár még napok múlva is foglalkoztatja a téma. A feladat célja pedig éppen ez. A mélyen rögződött vélekedéseket, attitűdöket csak így lehet „kimozdítani”. És ez csupán a lehetséges változás kezdete, egy hosszú folyamat első lépése.

2. lépés

Tervezett idő: 5-10 perc

Instrukciók: A csoportok csomagolópapíron dolgoznak. A feladat célja az értékelésről való előzetes tudás aktivizálása, illetve saját iskolai tapasztalataik felidézésével az értékelés lehetőségeinek számbavétele, csoportosítása.

Munkaforma: csoportmunka, majd frontális megosztás

Módszerek, eljárások: fűrtábra

Eszközsükséglet: csomagolópapírok és filctollak

Lehetséges megoldások: egyéni

A feladatok megoldása során a résztvevők maguk is aktív és tudatos részesei tanulási folyamataiknak. Ez a feladat a diagnosztikus értékelést és az önértékelést egyaránt szolgálja. A hallgatók várhatóan széles körű ismeretekkel rendelkeznek az értékelésről. Egyrészt tapasztalatokat szereztek és szereznek mint „értékeltek”, vagyis diákok, másrészt elméleti ismereteik is vannak a témában. A feladat megoldása lehetővé teszi számukra, hogy felszínre hozzák, tudatosítsák a témával kapcsolatos saját ismereteiket, illetve társaiktól tanulva kiegészítsék, rendszerezzék korábbi tudásukat. Az előzetes tudás mozgósítása azért is elengedhetetlen, mert mintegy hidat képez majd az új ismeretekhez, segíti azok rendszerbe épülését. A fűrtábra mint grafikus szervező használata azért is szerencsés ebben a feladatban, mert a hallgatók így egyben rendszerezhetik is felmerülő gondolataikat. A tanár a prezentációk alapján felmérheti, milyen előzetes ismeretekre építhet, s ezek alapján rugalmasan változtathat az óra további menetén. (Például néhány kérdéssel segítheti a megfogalmazott ismeretanyag rendszerezését, de érdekes eredményt hozhat a tapasztalt és a tanult értékelési formák, módszerek arányának megfigyelése is stb.)

JELENTÉSTEREMTÉS

3. lépés

Tervezett idő: a kérdések megfogalmazására és rögzítésére 10 perc

(A táblázat kitöltésére az óra három különböző szakaszában kerül sor, ebben a szakaszban

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

csak a középső oszlopot töltjük ki.)

Instrukciók: Az előző feladat prezentációja során a tanár tölti ki a táblán a TTM-táblázat első oszlopát (TUDOM), ezzel írásban rögzíti, összegzi a csoport közös előzetes tudását. (Nem feltétlenül szükséges előre felrajzolni a táblázatot, mert az elterelheti a figyelmet, inkább csak úgy rendezzük el az értékelésről készülő vázlatot, hogy később gond nélkül megrajzolhassuk azt.)

A továbbiakban a hallgatók fogalmazzák meg azokat a kérdéseket, melyekre az értékelés témájával kapcsolatban válaszokat szeretnének kapni, s ezeket rögzítenék a táblázat középső oszlopában. A kérdésekre adandó válaszokat a modul végén íránk a harmadik oszlopba. Természetesen egyrészt nem valószínű, hogy minden problémára, felvetésre találunk választ, másrészt az anyag feldolgozása során is felmerülnek majd újabb kérdések.

Az óra utolsó szakaszában térünk vissza újra a táblázathoz: ekkor rögzíthetjük a válaszokat és az új felvetéseket.

Munkaforma: egyéni, majd frontális

Módszerek, eljárások: TTM-táblázat

Eszközsükséglet: tábla, kréta vagy táblafilc

Lehetséges megoldások: egyéni

A TTM-táblázat a konstruktivista tanulásfelfogásra építő grafikai szervező.

Jól követhetően kapcsolódik a ráhangolódás – jelentésteremtés – reflektálás fázisaihoz.

Kiváló eszköz arra, hogy felmérjük a hallgatók érdeklődésének irányait, s fontos szerepet játszik a saját tanulási folyamat tervezésében, tudatossá tételében is. Motivál, erősíti felelősségtudatot, valamint hatékony eszköze a legmagasabb szintű intelligenciának tartott metakogníció kialakításának, fejlesztésének. A feladat megoldása során kiaknázhadjuk mindezeket a lehetőségeket. Ha elegendő és termékeny kérdés, probléma merül fel, lehetővé válik az együttes óraalakítás is.

Valószínű, hogy nem minden kérdésükre kapnak majd választ a hallgatók az óra folyamán, s várhatóan szóba kerülnek olyan problémák is az anyag feldolgozása során, melyek korábban nem merültek fel. A reflektálás során megfogalmazhatunk új kérdéseket, röviden megbeszélhetjük az új felvetéseket, illetve ajánlhatunk szakirodalmat is.

4. lépés

Tervezett idő: 10-15perc

Instrukciók: A feladat célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a fejlesztő értékelés fogalmával, illetve e fogalom egy lehetséges értelmezésével. Egy feltételezhetően általuk már ismert jelöléstechnika alkalmazásával egyénileg dolgozzák fel a szöveget. A folyamat végén elhagyhatatlan a frontális megbeszélés, hogy a legfontosabb gondolatok nyilvánosan is elhangozzanak, illetve tisztázódjanak az esetlegesen felmerült kérdések, problémák. Mindez azért is fontos, hogy a továbbiakban építhessünk az itt átgondolt, megszerzett ismeretekre.

A gyakorlat során egyrészt saját tempójukban haladva, mindvégig koncentrálna, aktívan

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

dolgozzák fel a szöveget és ismerkednek meg a fejlesztő értékelés fogalmával, másrészt alkalmazzák az egyik reflektív jegyzetelési/szövegfeldolgozási eljárást. (Ennek jelöléseit mindenképp ismételjük át röviden!)

Munkaforma: egyéni, majd frontális

Módszerek, eljárások: szövegfeldolgozás: jelöléstechnika

Eszközsükséglet: fénymásolatok

Lehetséges megoldások: egyéni

A jelentésteremtésben az új ismeretek tanári közlése helyett jó választásnak bizonyulhat a szövegfeldolgozás – bármilyen választott technikával. A hallgatók a maguk munkatempójában haladva értelmezik a szakszövege(ke)t, s a folyamat során megismerkednek új fogalmakkal, összefüggésekkel, „sajátjukká teszik” az új ismereteket. Mivel aktívan vesznek részt saját tanulási folyamatukban, az elmélyült figyelem mindvégig fenntartható. Olvasás közben nyomon követhetik saját megértési folyamataikat, számba vehetik korábbi tudásukat, megfogalmazhatják kérdéseiket, melyekre a szövegfeldolgozást követő közös megbeszélésen válaszokat is kaphatnak.

Az olvasottak folyamatos reflektálása, jelölése révén a feladat megoldása „aktív kognitív, metakognitív eseménnyé válik. (PETHŐNÉ NAGY Csilla: *Módszertani kézikönyv: Befogadásközpontú és kompetenciafejlesztő irodalomtanítás a gimnáziumok és szakközépiskolák 9-12. évfolyamában*, Budapest, Korona Kiadó, 2005. 252.)

Ezt a feladatot mindenképp végeztessük el a hallgatókkal, hiszen ennek során ismerkednek meg a fejlesztő értékelés fogalmával, érthetik meg annak lényegét, s erre építhetnek, ezt bontják tovább majd az újabb feladatok, gyakorlatok.

5. lépés

Tervezett idő: 5 + 10 perc

Instrukciók: A fejlesztő értékelés csoport számára is ismert módszereit, technikáit ötletbörzével gyűjtjük össze. Ezt egy szövegfeldolgozási feladat követi.

A szövegek különböző, a fejlesztő értékeléshez kapcsolódó technikákat, módszereket ismertetnek. Mivel a feladat első részében már felmértük, melyek az ismert eljárások, csak olyan technikákkal foglalkozunk, amelyeket nem említettek. Fontosnak tartom, hogy legalább néhány konkrét alkalmazási lehetőséget, feladatot is megfogalmazzanak ezzel kapcsolatban. Ha van rá idő és lehetőség, érdemes kipróbálni ezeket mikrotanítási szituációban is.

Munkaforma: egyéni munka, csoportmunka, frontális

Módszerek, eljárások: ötletbörze, majd szövegfeldolgozás (pl. szakértői csoportokban), esetleg mikrotanítás

Eszközsükséglet: csomagolópapír, nagyméretű post itek, módszertankönyvek

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Lehetséges megoldások: egyéni

Az előzetes tudás aktivizálása a konstruktivista tanulásfelfogásnak megfelelő eljárás. Ennek során kerül(het)nek felszínre azok a meglévő tudáselemek, melyekhez az újabbak kapcsolódhatnak.

Fontos, hogy a hallgatók ne csak a fejlesztő értékelés elméletével ismerkedjenek meg, hanem azokkal a technikákkal, módszerekkel is, amelyekkel mindez a mindennapi tanítási gyakorlatban is megvalósítható. Természetesen a praxisnak csak egyik szegmensét jelentik ezek az eljárások, az osztálytermi gyakorlatban számtalan egyéb formát is használunk. Ezeket a csoport számára ismert módszereket, technikákat ötletbörzével gyűjtenénk össze.

Ezt egy szövegfeldolgozási feladat követi (amennyiben szükséges).

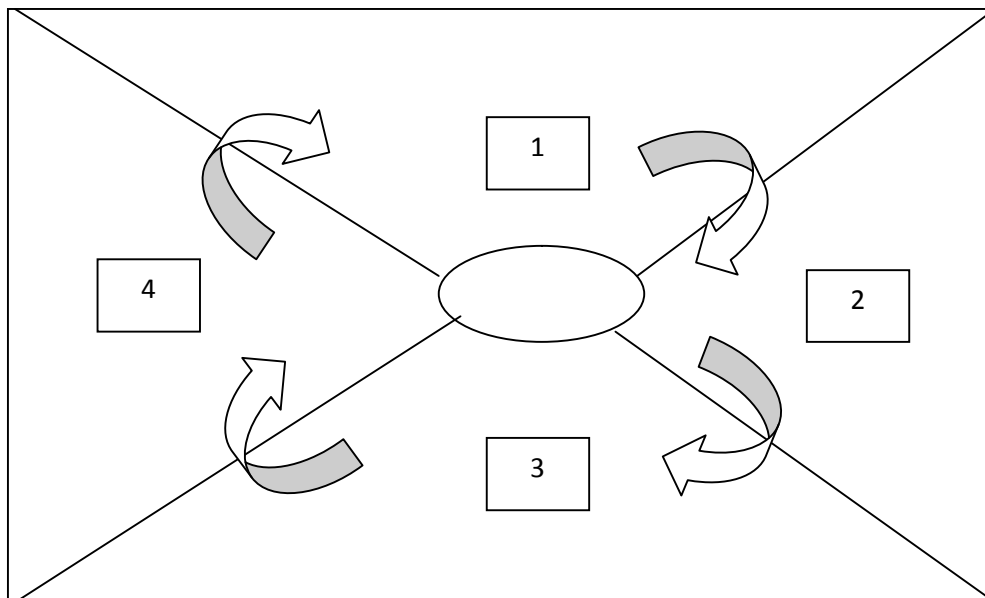
A szövegek olyan technikákat ismertetnek, amelyekkel a hallgatók nemigen találkoztak eddigi tanulmányaik során (legfeljebb elméletben, legalábbis eddigi tapasztalataim megerősítik ezt a feltevésemet). Fontosnak tartom, hogy néhány konkrét alkalmazási lehetőséget, feladatot is megfogalmazzanak ezzel kapcsolatban. Ha van rá idő és lehetőség, érdemes kipróbálni ezeket mikrotanítási szituációban is.

6. a, lépés

Tervezett idő: 10 + 10 perc

Instrukciók: A hallgatók 4, különböző forrásból származó, különböző stílusú szöveggel dolgoznak, melyek mindegyike az osztályozás és szöveges értékelés témájával foglalkozik. A csoport tagjai asztaloknál ülnek, melyeket nagy csomagolópapírokkal fedünk le. Minden hallgató előtt egy-egy szöveg található, melyet 2 perc alatt elolvas, majd újabb 2 perc alatt rögzíti véleményét, reflexióit a számára kijelölt csomagolópapír-területen. Ezután továbbadja a fénymásolatot, s az új szöveggel újabb 4 percet foglalkozik. Mindez addig ismétlődik, minden csoporttag nem olvasta és reflektálta az összes szöveget. A megosztás során (összlétszámtól függően csoport- vagy frontális munkában) a résztvevők megfogalmazhatják véleményüket, feltehetik a témával kapcsolatos kérdéseiket, ütköztethetik nézeteiket.

Munkaforma: egyéni, majd csoport vagy frontális munka

Módszerek, eljárások: abrosz, eszmecsere

Eszközsükséglet: csomagolópapír, filctollak, fénymásolt szövegek

Lehetséges megoldások: egyéni

6. b, lépés

Tervezett idő: 10 perc

Instrukciók: A feladat b, része választható alternatívát kínál. A két szöveg a fejlesztő értékelés és osztályozás viszonyának más-más szempontú megközelítése, a hallgatók ebben a kérdéskörében fejthetik ki véleményüket.

Munkaforma: pármunka

Módszerek, eljárások: eszmecsere

Eszközsükséglet: fénymásolt szövegek

Lehetséges megoldások: egyéni

A különböző vitatechnikák remek lehetőséget kínálnak érvelő szövegek alkotására, a vélemények megfogalmazására, ütköztetésére, de ugyanakkor a társ türelmes meghallgatására, véleményének mérlegelésére is.

Ezeket a vitákat érdemes a lezáró szakaszban „kinyitni”, s közösen meghallgatni néhány álláspontot.

7. lépés

Tervezett idő: 15 perc javítás + 5 perc megbeszélés

Instrukciók: Az írásbeli feladatok megoldásának javítása a tanári munka szerves része. Minden hallgatónak volt alkalma hasonló értékelésben, vannak előzetes (még ha nem kiforrott, rendszerezett) elképzelései arról, milyen is a jó/igazságos/korrekt stb. javítás.

A gyakorlat során a tanári munka e területén próbálhatják ki magukat. Miután egyénenként kijavították a két megoldást, a csoportban megbeszélhetik problémáikat, kérdéseiket.

Munkaforma: egyéni, majd csoportos

Módszerek, eljárások: javítás – értékelés

Eszközsükséglet: fénymásolatok

Lehetséges megoldások: egyéni

Várhatóan a következő javítási formák (illetve ezek kombinációi) fognak megjelenni:

pipálás

áthúzás/aláhúzás

pontozás (esetleg az elérhető/elért pontszám megjelenítésével)

osztályzás

szöveges értékelés (dicséret, tanácsok stb.)

A feladat során a hallgatók felidéznek azon tapasztalataikat, amelyeket diákként szereztek arról, hogy tanáraik hogy javítják dolgozataikat, írásbeli feladataikat.

Egyrészt eddigi tapasztalataik végiggondolása, értékelése alapján ki kell alakítaniuk valamiféle „javítási rendszert”, majd következetesen alkalmazniuk is kell azt a gyakorlatban.

A feladatot egyénileg oldják meg, de utána lehetőségük van a csoportos megbeszélésre. Ennek során árnyalhatják korábbi elképzeléseiket, megfogalmazhatják problémáikat, akár vitázhatnak is csoporttársaikkal.

8. lépés

Tervezett idő: 15 perc

Instrukciók: A fejlesztő értékelés rendszeressé tételének egyik záloga, ha a diákokat is bevonjuk az értékelésbe. A feladat megoldása során a hallgatók értékelőlapot készítenek az előző gyakorlat feladatmegoldásaihoz, mellyel a tanulók értékelhetik saját vagy társaik munkáját. Ha szükséges, a feladatok megoldáshoz használhatják Pethőné Nagy Csilla Módszertani kézikönyvét, melyben 193-198. oldalon különböző típusú értékelőlapokat találnak, s az ott található minták, értékelőlap-típusok közül szabadon választhatnak.

Munkaforma: csoportmunka

Módszerek, eljárások: értékelőlap készítése

Eszközsükséglet: csomagolópapírok, filctollak, Pethőné Nagy Csilla Módszertani kézikönyve

Lehetséges megoldások: egyéni

egy lehetséges megoldás a műfaji jellemzők értékelésére:

kiváló	megfelelő	nem megfelelő
Idézettel vagy a párbeszéd résztvevőinek megnevezésével bizonyítottam a párbeszéd formáinak meglétét a versben	Felismertem a párbeszéd formát a versben, s tisztában vagyok vele, hogy ez az ekloga egyik lehetséges formai követelménye	Nem tudtam, hogy az eklogák többnyire párbeszéd formájúak.
Bizonyítottam a hexameteres forma meglétét a versben egy verssor beosztásával.	Felismertem a hexameteres formát a versben	Nem tudtam azonosítani a versformát.
Az eredeti bukolikus téma maradványaként képes voltam azonosítani a vágyott pozitív tartalmakat, ezeket tudtam értelmezni néhány idézet kiemelésével, kifejtésével, magyarázatával (ideális-reális)	Képes voltam a pozitív és negatív értékek elkülönítésére.	Nem tudtam azonosítani a különböző világokat és értékeket a versben.

A fejlesztő értékelés fontos jellemzője a rendszeresség: ez csak úgy lehetséges, ha a diákokat is az értékelési folyamatok aktív részeseivé tesszük. Ezzel alakítjuk önértékelésüket, fejlesztjük önreflexiójukat, ennek révén fejlődik tudatosságuk, nagyobb felelősségvállalásuk saját tanulási folyamatukban.

A tanórán nincs lehetőség arra, hogy minden megoldást értékeljünk, ezen értékelőlapok kitöltésével azonban a tanulók megerősítést kaphatnak, vagy épp ellenkezőleg: szembesülhetnek hiányosságaikkal.

Ha már szereztek némi gyakorlatot, ők maguk is készíthetnek értékelőlapokat.

9. lépés

Tervezett idő: 10-15 perc

Instrukciók: Az értékelés témájára feltételezhetően a kurzus utolsó óráinak egyikén kerül sor, mikor a hallgatók már megismerkedtek a tervezéssel. A feladat során egy korábban elkészített óravázlathoz vagy tématervezetnek értékelési folyamatokat a hallgatók.

Munkaforma: egyéni

Módszerek, eljárások: tervezés

Eszközükséglet: saját vázlat vagy tématerv

Lehetséges megoldások: egyéni

A tanári tudatosság egyik alapvető ismérve a gondos tervezőmunka. A fejlesztő értékelés is tervezhető: akár órai folyamatban, akár nagyobb tanulási egységben.

Az elkészült terveket mindenképp beszéljék meg párban vagy csoportban, esetleg ehhez a feladathoz készíthetnek értékelőlapot, amennyiben a 8. feladat kimaradt.

REFLEKTÁLÁS

10. lépés

Tervezett idő: 5 perc

Instrukciók: A 2. lépésben tervezett játékot ismételjük meg.

Munkaforma: egyéni

Módszerek, eljárások: Hova állsz? – drámajáték jellegű feladat: a résztvevők meggyőződésüket pusztán mozgással fejezhetik ki

Eszközükséglet: fehér és fekete papírlap, textil stb. a „véleménysarkok” jelöléséhez

Lehetséges megoldások: egyéni

A hallgatók új ismeretekkel, tudással felvértezve ismétlik meg a ráhangolás fázisának gyakorlatát. Ez alkalmat ad arra, hogy szembesüljenek korábbi nézetrendszerükkel, az új tapasztalatok tükrében újragondolják azokat. A feladat végén mindenképp adjunk lehetőséget, hogy megfogalmazhassák reflexióikat!

11. lépés

Tervezett idő: a válaszok megfogalmazására és rögzítésére 15 perc

(A táblázat kitöltésére az óra három különböző szakaszában kerül sor, ebben a szakaszban csak az utolsó oszlopot töltjük ki.)

Instrukciók: A korábban a hallgatók által az értékelés témájával kapcsolatban megfogalmazott kérdésekre keresünk válaszokat az órai tapasztalatok alapján, s ezeket írunk a harmadik oszlopba. Természetesen nem valószínű, hogy minden problémára, felvetésre találtunk választ, másrészt az órai tapasztalatok nyomán újabb kérdések fogalmazódhatnak meg, melyek kijelölhetik a további tájékozódás irányait.

Munkaforma: csoportmunka, majd frontális

Módszerek, eljárások: TTM-táblázat

Eszközükséglet: tábla, kréta vagy táblafilc

Lehetséges megoldások: egyéni

A TTM-táblázat a reflektálás fázisában egyfajta visszatekintést, összegzést, önreflexiót tesz lehetővé. A reflektálás során – a válaszadások után/közben – megfogalmazhatunk új

kérdéseket, röviden megbeszélhetjük az új felvetéseket, illetve ajánlhatunk szakirodalmat is.

12. lépés

Tervezett idő: 3 perc

Instrukciók: A hallgatók 3 rövid kérdésre válaszolnak, melynek során reflektálják a tanórát, ugyanakkor válaszaik alapján maga a tanár is reflektálhatja saját tevékenységét.

Munkaforma: egyéni

Módszerek, eljárások: kilépőkártya

Eszközsükséglet: kilépőkártyák

Lehetséges megoldások: egyéni

A kilépőkártya a reflektálás szakaszában használandó technika. Lényege, hogy néhány rövid kérdés segítségével visszajelzést kaphatunk arról, hogy diákjaink mennyire sajátították el az órai anyagot, adódtak-e problémáik, mi tetszett vagy mi nem tetszett nekik az órán, jól érezték-e magukat stb. A következő alkalommal természetesen röviden reagálunk a leírtakra. A kilépőkártya fontos visszajelzés a tanár számára. A diákok reflexiói, kérdései alapján maga is reflektálhatja óráját, átgondolhatja, min kell változtatnia, vagy épp megerősítést kap általa.

7. Fejlesztő értékelés:

A feladatsorban jónéhány gyakorlat kapcsolódik a fejlesztő értékeléshez: 1., 2., 3., 10., 11., 12.,

8. Felhasználható irodalom:

1. BÁRDOSSY Ildikó – DUDÁS Margit: *A tanulás tervezése és értékelése*, Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Pécs, 2010.
2. BOGNÁR Mária: *A fejlesztő értékelés osztálytermi gyakorlata*, Új Pedagógiai Szemle, 2006/3.
3. KNAUSZ Imre: *Mit kezdünk az értékeléssel? Adalékok az integrációs nevelés pedagógiájához*, Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, 2008.
4. OECD – CERI: *Fejlesztő értékelés. A tanulást fejlesztő osztálytermi módszerek a középfokú oktatásban*, Budapest, Országos Köznevelési Intézet, 2005.
5. PETHÖNÉ NAGY Csilla: *Módszertani kézikönyv: Befogadasközpontú és kompetenciafejlesztő irodalomtanítás a gimnáziumok és szakközépiskolák 9-12. évfolyamában*, Budapest, Korona Kiadó, 2005.

